

KNJIŽEVNOST.

Grafenauer: **Zbirka slovenskih povesti**. II. zvezek. Fran Erjavc: Hudo brezдно in drugi spisi. Ljubljana 1913. Založila Kat. Bukvarna, 80 str.; cena K — 60. — S to zbirko so se prvokrat odprla našemu širšemu občinstvu vrata v zakladnico slovenskega pripovedništva. Luksuriozne izdaje naših boljših pisateljev so si mogli nabaviti le najimovitejši sloji, mnogih pisateljev dela pa niti zbrana ali izbrana niso, tako si prišel do starejših leposlovnih del le, če si hotel ali mogel v kako večjo knjižnico. Zbirka slovenskih povesti bo izpolnila občutno vrzel v našem knjištvu. Zavoljotega novo podjetje z veseljem pozdravljamo. Da pa podjetje ni zbudilo tiste pozornosti, ki jo zasluži, je kriv morebiti prvi zvezek, ker je nastopil z Ogrincem, ki ni pripovednik najboljše vrste. To napako je popravil drugi zvezek, ki je pokazal, da nam bo podala zbirka tudi najlepša dela starejših pripovednikov. Želeti je, da bi se posrečilo založništvu dobiti vsa najlepša dela, katera sodijo v to zbirko. Drugi zvezek obsega lepi povestici Hudo brezдно in Ni vse zlato, kar se sveti, zanimivo sliko Izgubljen mož, slavni potopis Ena noč na Kumu in krasni naravoslovni spis Mravlja. Glede izdaje same moremo biti prav zadovoljni. Uvod nam podaja kratek življenjepisa Erjavčev, pregled in označitev njegovih del, opombe v tekstu pa tolmačijo težja mesta, da jih morejo tudi nešolani razumeti. Popolnoma se strinjamo s prof. Grafenauerjem, da se original kolikor moči malo popravlja, da ga s tem ne oropamo značilnega kolorita, ki je kaki struji ali dobi lasten. Tu je popravljen le najpotrebnejše, pravopis in nekaj izrazov. Pripomnili bi le, da bi kazalo tuptatam malo več popraviti, zlasti kake germanizme, n. pr. original ima: Ga utolažit poiščejo kake sladkarije, kar je popravljen samo tako: Utolažiti ga poiščejo itd. (str. 72). Stavov naslonic bi bilo treba tudi po sedanjih, t. j. slovenski šegi preurediti, ne pa pustiti tedanji hrvaški način, ki je po letu 1895. pri nas odpravljen. Včasih so stavljene naslonice po hrvaškem načinu celo na mestih, kjer jih original nima, n. pr. kot bi me hotel za norca imeti, se mi je dan za dnem smejal v jasnem zraku (original), Grafenauer: smejal se mi je dan za dnevom itd. (60). *Dr. A. Breznik.*

Dr. Fr. Kotnik: **Andrej Schuster-Drabosnjak**. Ponatis iz »Časopisa« 1913 (str. 121—140). Maribor 1913. Založilo »Zgodovinsko društvo« v Mariboru. Tisk tiskarne sv. Cirila 20 str. — A. Schuster-Drabosnjak je bil zanimiv čudak, kmet, vražar, ljudski filozof in — pisatelj. O njegovih delih je govoril Kotnik obširneje v programu c. kr. gimnazije v Celovcu za l. 1909/10 (Beiträge zur Volksliteratur Kärntens, izšli so tudi v posebnem odtisku), in v »Dom in Svetu« 1912 (Nekaj črtic o slovenskih pasionskih igrah na Koroškem). Tri knjižice je izdal Drabosnjak v tisku s svojim imenom: 1. Slovenji OBACe, 2. zbirko verzov satirične vsebine (brez napisa), n. pr. Litanije od tah hudah žien i. dr., 3. Marijin Pasijon iz l. 1811, preveden iz P. M. Cohema), anonimno pa iz nemškega prevedene vražarske spise »Kolemonov žegen« »Delovo« Jezusa in Marije,

najbrže pa tudi koroško »Duhovno brambo«, ki se jezikovno popolnoma sklada s »Kolemonom«, le da kaže nekoliko več vpliva pisnega jezika (gl. moja razprava o »Duhovni brambi«, v Časopisu za zgodovino in narodopisje 1907 str. 39—53.), kar bi dokazovalo, da je mlajša od Kolemona. Rokopisno pa so se širili drugi Drabosnjakovi spisi (prevodi iz nemškega): Lepa Magelona, Pasijonska igra iz l. 1818., Božična igra, Izgubljeni sin, Egiptovski Jožef (gl. Kotnikove Beiträge, str. 6—7) in igra o Amanu in Esteri (Kotnik v »Času« 1911., str. 143.). Čudna mešanica to njegovo delo! Najgorostasnejše praznovanje (n. pr. Kolemon) poleg mistične pobožnosti (Marijin Pasijon), narodne pobožne igre poleg satiričnih in moralizujučih verzov (OBACe in zbornik brez napisa). V pričujoči razpravi pojasnjuje dr. Kotnik, kolikor je to do zdaj mogoče, Drabosnjakovo življenje. Podatke o rojstvu (v Drabosnjah, dne 8. maja 1768), in o starših njegovih, o njegovi ženitvi (23. sept. 1793) in o rojstvu njegovih otrok je dobil Kotnik v župnijskih knjigah. V ostalem pa slika Kotnik, potem ko nam je pokazal Drabosnjakovo domačijo, bolj kulturne (in nekaj tudi življenjske) razmere, v katerih je Drabosnjak živel, kot pa njegovo življenje samo; razen satiričnih in moralizujučih poetovih rajmov, ki govori v njih časih tudi o samem sebi, nimamo namreč nobenih življenjepisnih podatkov več o njem. Najvažnejše mesto je pač tisto v OBACeju, v katerem pripoveduje o neki nezdgi, ki ga je doletela vsled nevoščljivosti krivega »prijatelja«:

Sedei mena shkoda suo modrega vezhi
Vender mam pomenkenje velko rezhi
Jas sim se na ta vezha¹ perjatela sanesou
Pa glih te je menei rozhe terdu svesou

Tu viefte dasim mou dober kruh breshkode vsah ludi
Sai viefte usi kai se meni godi
Da utam buase² velko dnarjou bo

Jas si vendar pomagati namo³
Vino pyje moč sovrašnk noi gre prate jeft
Jas mam pa glih tui doro damam ano doro vieft⁴.

Ti verzi se skladajo in dopolnjujejo z ustnim izročilom, da so našemu »pisatelju« nekoč konfiscirali vse knjige, in sicer »Kolemonov žegen«, »Salomonove bukve« ter »Šibilje« (stari Cavznik), in z vestjo, da je imel doma tiskarnico⁵ ter da je bil radi knjig nekoč v Rožeku zaprt (stari Kleber, str. 16). Kaj je tega vse res, se bo težko kdaj dognalo. Gotovo je

¹ ta večji = največji

² utam buase = v tem blagu.

³ na mo = ne morem.

⁴ Zadnji verz je anakolut: Jaz imam pa, ravno to je dobro, da imam dobro vest.

⁵ Vest o tiskarnici je negotova, ker neka druga verzija pravi, da je imel tiskarja v Rožeku (str. 17). Verjetno pa je, da so Kolomona, Duhovno brambo in druge vražarske knjige tiskali bolj skrivaj, četudi morda v kaki mestni tiskarnici.